

Léčivá rostlina s dlouhou tradicí

Jmelí je opředeno mnoha mýty. Víra v jeho kouzelnou sílu sahá až do antiky. V knize „Aeneis“, ve známém hrdinském eposu starořímského básníka Vergilia (70 — 19 př. Kr.), pomůže Aineiovi, poslednímu synovi zaniklého města Trója, jedna větévka jmelí, aby si zajistil vchod do podsvětí a mohl zase uvidět svého zemřelého otce:

„Když se Aineiás ptá u Sibylly z Cumea na cestu, ta jej napřed pošle hledat větévku, jejíž listí vysoko ve větvích zlatě svítí jako jmelí v temném zimním lese. Bez této větévky - tak praví tato moudrá žena — sestoupit do podsvětí sice může, ale cestu zpátky do světa života a světla mu zajistí pouze tento poklad. Veden dvěma náhle se objevenými holuby najde Aineiás na jednom dubu větévku, jejíž listy ve větru chrastí a zlatě se třpytí jako jmelí. Přinese větévku Sibylle a společně se vydávají na cestu do podsvětí, jež je plná nebezpečí a vyžaduje Aineiovu veškerou odvahu. Když dojdou k široké řece, která v podsvětí dělí říši živých od říše mrtvých, rozzlobí se na ně převozník. Křičí na Ainea a nechce ho převézt na druhý břeh, protože patří mezi živé. Tu vytáhne Sibylla

zpod svého roucha zlatou větévku a tento vzácný pohled obměkčí a rozradostní převozníka natolik, že bez váhání odváže loď a převezve poutníky na druhý břeh. Aineiás a Sibyla dojdou na rozcestí. Cesta vlevo vede do pekla podsvětí, vpravo ale do říše blažených duší, do Elysia. Jak jdou dále pravou cestou, přicházejí brzy k vytouženému cíli a u brány, která otvírá cestu do říše zesnulých, si Aeneas na pokyn Sibyly připevní zlatou větvíčku. Tato větvíčka je obětí zakleté bohyni podsvětí Persefoně. Teď smí vstoupit Aineiás do Elysia a tam vzít šťasten do náruče svého blaženého zesnulého otce Anchísa. Anchísés svého syna obšírně poučuje o bytosti člověka, o jeho osudu a o nebeských zákonech jeho vývoje. Bohatě obdarován se Aineiás rozloučí a vydává se opět nahoru do pozemského světa, kde jej očekávají jeho druhové, aby se znovu vydali za novými velkolepými činy.“

Od vražedného nástroje k amuletu

V raném středověku v knize „Edda“, což je sága islandského původu, hraje jmelí ústřední roli. Jmelí se v ní stává vražedným nástrojem:

„Baldur je osvícený bůh lidu Asen a zdá se mu sen, že je krátce před smrtí. Frigg, jeho starostlivá matka, vezme všechny tvory světa pod přísahu, že nezpůsobí Baldurovi žádnou újmu. Po této dobré zprávě se dá lid Asen do bujarých oslav. Pokoušejí se Baldura uhodit nebo trefit, ale žádná rána, žádná zbraň jejich oblíbenci neublíží. To rozhněvá Lokiho, Istivého bratra boha Baldura. Převlékne se za starou ženu a vyloudí od

Friggy tajemství, že jedna bytost zůstala zavazující přísahy ušetřena. A tím bylo jmelí, které roste na jednom stromě západně od Valhally — to se totiž zdálo matce Baldura moc mladé k takové povinnosti. Loki se bez váhání vydává na cestu, utrhne jmelí ze stromu a vydává se na cestu zpět na oslavu Asenů. Tam stojí trochu stranou slepý Hodur. Neúčastní se rozpustilého vyvádění, protože neví, kam má mířit, a nemá nic, čím by házel. Loki ho nutí, aby se také zúčastnil bujarých oslav, a nabádá ho, aby i on prokázal Baldurovi náležitou čest. Podá mu zbraň a ukáže mu směr, kam má mířit. Přitom vtiskne Hodurovi do pravé ruky větvičku jmelí a vede ruku slepého směrem, kde je Baldur, a poroučí mu větvičku hodit. Hodur ho poslechne a v tom okamžiku padne Baldur smrtelně zasažen k zemi.“

V pozdním středověku přijala jmelí i křesťanská mytologie — podle pověry se říkalo, že má jmelí magické vlastnosti. V křesťanských zvycích se začaly objevovat amulety, křížky, růžence ze jmelí. Na mnoha místech se na Květnou neděli o Velikonocích vázalo jmelí mezi kočky jív a bylo posvěcováno.

Kouzelný nápoj a symbol plodnosti

Druidové, keltští kněží, kteří měli právo léčit, si vážili jmelí, obzvláště rostoucího na dubech, jako „omnia sanans“, „všechno uzdravujícího“. Sekali větévky jmelí z dubu šestý den po novoluní zlatými srpy a vařili z něho posilující a léčivé tinktury a nápoje. Tento kult jmelí je patrný v příhodách o „Asterixovi“ - je reprezentován postavou Panoramixem a jeho kouzelným nápojem, který dodal Galům nadlidské síly.

„Můří noha“, „čarodějná metla“ a „hromové koště“ - to jsou stará označení pro jmelí - a jasně odkazují na tajemné

magické vlastnosti, které mu byly připisovány. Jmelí dodnes visí v mnohých bytech kolem Vánoc nade dveřmi. Má zajistit zdraví, plodnost a zdar v novém roce. Když se pod ním dvojice políbí, znamená to, že jim je požehnáno k narození dítěte.

V lidovém léčitelství platilo jmelí za léčivé při poruchách menstruace, epilepsii a vysokém krevním tlaku. Jeho vlastnosti v boji proti rakovině byly objeveny teprve začátkem 20. století.

Léčivá rostlina proti rakovině

Jako léčivá rostlina pro terapii rakoviny bylo jmelí objeveno zakladatelem antroposofie, filosofem a vědcem dr. Rudolfem Steinerem (1861-1925). Koncem roku 1916 se vyjádřil poprvé k možnostem léčby rakoviny pomocí extraktů ze jmelí. Lékařka dr. Ita Wegmannová (1876-1943), navázala na jeho podněty a v roce 1917 vyvinula společně s lékárníkem z Curychu první preparát ze jmelí Iscar, který byl v roce 1926 přejmenován na Iscador. Až do své smrti dával Rudolf Steiner k léčbě jmelím četná doporučení a podněty, na které se antroposofičtí lékaři dovolávají ještě dnes.

Důvod, proč Steiner doporučoval právě jmelí jako léčivý prostředek proti rakovině, je v podobnosti, kterou viděl mezi touto rostlinou a povahou onemocnění. U jmelí „se příroda pomátla, dělá vše v nevhodnou dobu,“ řekl 2. dubna 1920 na 13. přednášce k duchovní vědě a lékařství a radil: „Musí se použít právě jmelí (...), jestliže se na druhé straně pomátá lidský organismus na tělesné úrovni - čehož příkladem je právě růst nádoru.“

Zhoubné nádory jsou podle antroposofického pojetí vývojové anomálie, které rostou v nesprávné době, v nesprávné míře a na nesprávném místě v lidském těle. Stejně tak jmelí je rostlina, která - měřeno podle běžných zákonitostí botaniky —

roste na nesprávném místě, totiž na stromech, ne v zemi, a kvete a má plody v nesprávné době, a to v zimě, a ne v teplém ročním období. Neživí se sama, nýbrž získává velký díl živin ze stromu, na kterém roste. I nádor se živí z těla, ve kterém se vytvořil. Ve jmelí se tak v říši rostlin do jisté míry zrcadlí rakovinový růst.

Na druhé straně, píše Steiner, je jmelí protikladem rakoviny. Všechno, co normální tvořivé síly v organismu chtějí, jmelí nechce - a obráceně. Chce všechno, co tyto síly vůbec nezajímá. Konkrétně:

- >- normálně tvoří rostliny kořeny, aby se jimi mohly zachytit v zemi, a tyto kořeny mají většinou tendenci relativně rychle odumřít. Jmelí přitom netvoří žádné kořeny, nýbrž jeden pohružovací kořen, který se zanoří do mladého dřeva hostitelského stromu a kterým se ve stromu pevně drží. Tento savý kořínek zůstává léta zelený a nemá žádnou tendenci odumřít.
- každá rostlina se snaží vytvářet co možná největší plochu listů, a to na svrchní straně pro příjem světla, anebo na spodní straně pro výdej oxidu uhličitého. Jmelí naproti tomu nechá rok co rok vyrůst na každé větvičce dva malé úzké lístečky a vůbec se nenamáhá s tvorbou dvou vrstev — a tak jsou lístky nahoře i dole stejné.

Tato jeho „protichůdná přirozenost“, jakož i časově a prostorově vysoce organizovaná struktura, předurčují jmelí coby protiváhu k chaoticky rostoucímu nádoru. Připraveno v léku dává organismu k dispozici síly, které ztratil, a tím teprve růst nádoru vlastně umožnil.

Annette Bopp